

İŞTİRAKİN DEVRALINMASI DURUMUNDA VEYA İŞTİRAKİN TASFİYESİ HALİNDE, İŞTİRAKİN KAYITLI DEĞERİ İLE DEVROLAN YA DA TASFİYE OLAN ŞİRKETİN ÖZSERMAYESİ ARASINDAKİ OLUMSUZ FARK ZARAR KABUL EDİLEBİLİR Mİ?

Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi
Mayıs 2013 sayısında yayınlanmıştır

1. GİRİŞ

Günümüzün rekabetçi şartları sonucunda şirketler arası birleşmeler, satın almalar giderek artmaktadır. Ayrıca, grup firmaları da gerek pazarlama stratejileri gerekse tasarruf tedbirleri dahilinde kendi içlerinde birleşerek şekil değiştirmekte veya küçülme yoluna gidebilmektedirler. Birleşme işlemlerinde özellikle bir şirketin iştirakini devralması halinde vergisel yönden özellikli durumlar ortaya çıkabilmektedir. Özellikle devralınan bu şirket özkaynaklarını yitirmiş, teknik tabiri ile borca batık durumda ise oluşacak yeni bilançoda iştirakler hesabının ne şekilde muhasebeleştirilerek kapatılacağı, çıkan sonucun vergiye tabi kazanç etkisi farklı yorumlara neden olabilmektedir. Çalışmamızda Maliye Bakanlığı özelgeleri, Danıştay Kararı ve çeşitli kaynaklardan aldığımız yorumlar ışığında kendi görüşlerimizi ifade etmeye çalışacağız.

2. KURUM KAZANCININ TESPİTİ HAKKINDA YASAL DÜZENLEMELER

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK) 6/2. maddesi gereği, safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu (GVK) kapsamında ticari kazancın tespitine ilişkin hükümler geçerli olacaktır. Dolayısıyla, GVK'nda ticari kazancın tespitine yönelik tüm maddeler KVK kapsamında kurum kazancının tespiti açısından da geçerlidir.

GVK Madde 88'in üçünü fıkrası gereği sermayede meydana gelen eksilmeler zarar olarak değerlendirilmeyecektir. Bilindiği üzere Vergi İdaresi tarafından şirketin aktifindeki azalmalar, yok olmalar (eğer bu kaybın zarar olarak değerlendirilebileceğine dair vergi mevzuatında özel bir düzenleme yoksa) bu hüküm kapsamında gider olarak kabul edilmemektedir. Örneğin: Çalınan mallar, takdir komisyonu kararı bulunmayan stok kayıpları gibi.

3. İŞTİRAKLERİN ELDE EDİLMESİ

Bir kurum, diğer bir kurumun sermayesine iştirak edebilir. Bu kuruluş aşamasında olabileceği gibi şirketin devralınması veya hisselerinin mevcut ortaklardan satın alınması gibi şekillerde olabilir. Bilhassa, daha önce kurulmuş bir şirketin hisse senetleri mevcut ortaklarından satın alınırken şirketin nominal sermayesi üzerinde ödemeler yapılabilir. Örneğin: Şirketin tescilli ve payları basılmış sermayesi 100.000 TL iken, şirketin piyasa değerine bağlı olarak ortakların elindeki hisse senetleri 500.000 TL karşılığı alınabilir. Bu durumda, iştirakin sermayesi artmaz ama hisseleri satın alan şirketin aktifinde bu iştirak 500.000 TL bedel ile gözükecektir.

4. ÖZKAYNAKLARINI YİTİRMİŞ İŞTİRAKİN DEVRALINMASI

Bilindiği üzere, bir kurumun aktifi ve pasifi ile aynen devralınması kurumlar vergisi açısından vergisiz birleşme hükmündedir. Devralınan iştirakin özkaynaklarını yitirtmesi özellik arz

eden sonuçlar yaratmaktadır. En başta bu iştirakin geçmiş yıllar ve cari dönem mali zararlarından devralan kurum yararlanamayacaktır. Diğer taraftan, devralan kurumun aktifinde bu şirket için bir bedel gözüktü halde devralınan kurum eksi bir özkaynak için bilançoya girecektir. Bir diğer söyleyişle, aktifteki iştirak hesabının bir karşılığı olmayacaktır ve bu durumda bu hesabın zarar yazılmak suretiyle kapatılması gerekecektir. İşte bu zarar vergiye tabi kazancın tespitinde kabul edilecek midir?

Örnekleyecek olursak:

DEVRALAN ŞİRKET BİLANÇOSU				DEVROLAN ŞİRKETİN BİLANÇOSU			
Aktif		Pasif		Aktif		Pasif	
Kasa	10.000	Sermaye	110.000	Kasa	1.000	Sermaye	100.000
İştirakler	100.000			Demirbaş	12.000		
				Zarar	87.000		
TOPLAM	110.000	TOPLAM	110.000	TOPLAM	100.000	TOPLAM	100.000

DEVİR SONRASI BİLANÇO				İŞTİRAK HESABININ KAPANMASI SONRASI			
Aktif		Pasif		Aktif		Pasif	
Kasa	11.000	Sermaye	110.000	Kasa	11.000	Sermaye	110.000
İştirakler	100.000	Sermaye	100.000	Demirbaş	12.000		
Demirbaş	12.000			Zarar	87.000		
Zarar	87.000						
TOPLAM	210.000	TOPLAM	210.000	TOPLAM	110.000	TOPLAM	110.000

Yukarıdaki tablolardan da görüldüğü üzere, 100.000 TL bedelle aktifte yer alan şirket özkaynaklarını yitirmiştir ve özkaynakları (-) 87.000 TL olmuştur. Bu şirketin bilançosu aynen devralınmıştır. Devir sonrası bilançoda görüldüğü üzere İştirakler Hesabının İştirakten kayden gelen Sermaye hesabı ile kapatılması gerekmektedir. Bu kapama sonrası sonrası bilançoda artık iştirakten gelen nakit ve demirbaş ile iştirakin ticari zararı yer almaktadır. Bu devir sonrası bilançoda bir zarar oluşmuştur ve bu zarar devralınan kurumun bilançosundan gelen bir zarardır. Bu zararın kaynağı ise iştirake verilen sermayenin iştirak tarafından verimli bir şekilde kullanılamaması ve zarar elde edilmesi kaynaklıdır. Ancak bu zarar bilançoda aynen kalacaktır. Gelir tablosuna veya vergiye tabi kazanca yansıyacak bir tutar değildir.

Yukarıdaki örnekte, aktifte yer alan iştirak hesabının bakiyesi ise devralınan kurumun tescilli sermayesi aynı bakiyeye sahipti. Bu nedenle hesaplar karşılıklı olarak kapatılmış ve herhangi bir sorun olmamıştır.

Tabii şu şekilde bir kayıt yapılırsa sorun oluşabilecektir: Devrolan şirketin 500-Sermaye Hesabı 580-Geçmiş Yıllar Zararları hesabı ile kapatılırsa bu durumda devir gelen 500-Sermaye Hesabı 13.000 TL bakiye verecektir. (Devrolan aktif toplamı kadar) Bir diğer söyleyişle, şirket 100.000 TL sermaye ile bir finansal yatırım yapmış, ancak bu yatırımdan geriye eline ancak 13.000 TL'lik bir aktif kalmıştır. Bu durumda, İştirak hesabının bakiyesi (100.000 TL) ile bu hesap (13.000 TL) arasındaki fark (87.000 TL) zarar yazılırsa, bu zarar vergisel yönden kabul edilecek midir?

Peki, iştirak hesabında yer alan tutar devralınan kurumun tescilli sermayesinde fazla olursa aradaki fark ne olacaktır? (Yukarıda (3) Numaralı bölüme açıklanan durum.)

Örnekleyecek olursak:

DEVROLAN ŞİRKET BİLANÇOSU				DEVROLAN ŞİRKETİN BİLANÇOSU			
Aktif		Pasif		Aktif		Pasif	
Banka	10.000	Sermaye	210.000	Banka	58.000	Sermaye	100.000
İştirakler	200.000			Demirbaş	12.000		
				Zarar	30.000		
TOPLAM	210.000	TOPLAM	210.000	TOPLAM	100.000	TOPLAM	100.000

DEVİR SONRASI BİLANÇO				İŞTİRAK HESABININ KAPANMASI SONRASI			
Aktif		Pasif		Aktif		Pasif	
Banka	68.000	Sermaye	210.000	Banka	68.000	Sermaye	210.000
İştirakler	200.000	Sermaye	100.000	Demirbaş	12.000		
Demirbaş	12.000			İştirakler	100.000		
Zarar	30.000			Zarar	30.000		
TOPLAM	210.000	TOPLAM	210.000	TOPLAM	110.000	TOPLAM	210.000

İşte sorun burada oluşmaktadır. İştirak hesabının, devrolan firmanın tescilli sermayesi kadar olan kısmının kapatılması sonrasında bakiye kalan 100.000 TL’lık bakiyesi nasıl kapatılacaktır? Muhasebe tekniği açısından zarar yazarak elbette kapatılabilir ve olması gereken de budur. Peki, bu zarar vergiye tabi kazancın tespitinde kanunen kabul edilecek midir?

(1) Seri No.lu KVK Genel Tebliğinin (19.1) numaralı bölümünde aşağıdaki açıklama yer almaktadır.

“Bir kurumun kendisinde iştiraki bulunan veya iştirak ettiği başka bir kurumu kül halinde devralması nedeniyle kurum bünyesinde yapacağı sermaye artışının söz konusu iştirak paylarına isabet eden tutardan daha az gerçekleşmesi Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartların ihlali anlamına gelmemektedir

İştirakler hesabında yer alan değer, iştirak hisselerinin itibari değerine eşit olmaması halinde aradaki müspet veya menfi farkın kurumun vergiye tabi kazancının tespiti ile ilgilendirilmeksizin geçici hesaplarda izlenmesi mümkün olup bu geçici hesapların vergiye tabi kurum kazancının tespiti ile ilişkilendirilmeksizin kurum kayıtlarında sona erdirilmesi de mümkün bulunmaktadır.”1

Görüldüğü üzere Vergi İdaresi örneklediğimiz şekilde bir zararı kabul etmemektedir. Diğer taraftan, iştirak hesabının aktifte kayıtlı bakiyesinden çok daha fazla özsermaye devralınması

1 Tebliğde yer verilen bu ifadenin net olmadığı görüşü de bulunmaktadır. Sakıp Şeker, YMM, “5520 Sayılı KVK Uygulaması, 1 No.lu KVKGT’nin Değerlendirilmesi; Tasfiye, Birleşme, Devir, Bölünme”
<http://www.kanitymm.com.tr/indir/5520sykvku.ppt#293,9,Slayt 9> Erişim. 07.08.2012

ve bu fazla özsermaye için devralan kurumda sermaye artış kararı alınmaması halinde oluşacak geliri de vergiye tabi kazanca ilave etmemektedir. Keza konu hakkında verilen 24.02.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 8-729 sayılı özalgede de “*Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinde belirtilen şartlar dahilinde bütün aktif ve pasifiyle birlikte devralınan ... Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ'nin itibari değeri ile şirketiniz iştirakler hesabında 28.449.720,00 TL olarak kayıtlı değeri arasındaki fark şirketinizin vergiye tabi kazancı ile ilişkilendirilmeksizin geçici hesaplarda izlenebilecek ve kurum kayıtlarında sona erdirilecek olup söz konusu farkın kurum kazancınızdan gider olarak indirilmesi mümkün bulunmamaktadır.*” görüşüne yer verilmiştir.

Benzer görüş vergi idaresinin 2002 tarihli ve B.07.4.DEF.0.34.11/KVK-37 özalgesinde de dile getirilmiştir. 2 Aynı şekilde vergi idaresinin 19.03.2009 tarih ve 176300-ÖZ-432/2372 sayılı özalgesinde de “*...şirketinizin iştirakler hesabında yer alan değer, iştirak hisselerinin itibari değerine eşit olmaması halinde aradaki müspet veya menfi farkın kurumun vergiye tabi kazancı ile ilişkilendirilmeksizin geçici hesaplarda izlenmesi mümkün olup bu geçici hesapların vergiye tabi kurum kazancının tespiti ile ilişkilendirilmeksizin kurum kayıtlarında sona erdirilmesi mümkün bulunmamaktadır. Şirketinizin birleşme ile nominal sermayedeki bu azalış, " 68-Olağandışı Gider ve Zararlar" hesap grubunda izlemeniz gerekmektedir.*” görüşüne yer verilmiştir. 3

Bize göre buradaki yaklaşım, ticaret ve muhasebe yaşamının gerçekleri açısından doğru bir yaklaşım olmayıp, doğrudan doğruya sadece GVK Madde 89’da yer verilen “sermayedeki azalmaların zarar kabul edilmeyeceği” hükmüne sadece lafzi olarak bakılmasının sonucudur. Oysa burada sermayede bir kayıp söz konusu değildir. Şirket ticari kazanç elde etmek, amacıyla ticari bir şekilde başka bir şirketin sermayesine katılmış; ancak katıldığı bu şirketin ticari faaliyetlerinin zararlar neticelenmesi sonucunda koyduğu parayı geri alamamıştır. Bu kaybı sermayede azalma olarak nitelendirip KKEG olacağını ifade ediliyorsa, bu durumda şirketin kendi ticari faaliyetleri sonucunda zarar elde edemeyeceğini de söylemek gerekir. Zira zarar elde etmek demek özkaynakların azalması anlamına gelmektedir. Zira ticari kazanç GVK Madde 38’e göre dönem sonu özsermaye ile dönem başı özsermayenin karşılaştırılması sonucu tespit edilmektedir. Şirketin çalınan mallarının gider kabul edilmeyişi, takdir komisyonuna gitmeksizin zarar yazdığı malların gider olarak kabul edilmeyişi; bu uygulamaların kötü kullanıma açık olması nedeniyle mantıklı olabilir. Ancak burada zarar ile sonuçlanan finansal bir yatırım söz konusudur. Aynı şirket, borsadan hisse senedi alsaydı ve bu hisse senedi sattığı tarihte zarar elde etseydi bu zarar nasıl kabul edilecekse, iştirakin sermayesini kaybetmesi nedeniyle devralınması sonucunda veya tasfiyeye girmesi sonucunda aktifte kayıtlı iştirak bedelinin karşılığının olmaması da zarar kabul edilebilmelidir. Aynı şekilde, aktifte kayıtlı iştirakin bedelinden çok daha fazla bir özvarlık gelirse ve bu özvarlık fazlası sermaye artışına konu edilmezse bizce GVK Madde 38 kapsamında dönem sonu ve dönem başı özvarlık arasındaki müspet fark kabul edilerek vergiye tabi kazanca dahil edilmelidir. Tabii ki böyle bir durumda vergi matrahı oluşmaması için mükelleflerin bu tutarları sermayelerine ilave etmeleri de en doğal haklarıdır ve böyle bir avantaj sağlanması nedeniyle oluşacak zararın da kabul edilmemesi bizce doğru değildir ve doğru bir bakış açısı da değildir.

5. KONUYA ÖZVARLIKLARINI YİTİRMİŞ İŞTİRAKİN TASFİYE OLMASI AÇISINDAN BAKIŞ

2 <http://www.ivdb.gov.tr/Mukteza/KV/ornek71.htm> Erişim: 07.08.2012

3 http://www.mustafagulsen.com/forum/forum_posts.asp?TID=64359 (Erişim: 07.08.2012)

Uygulamada devrolan işletme tasfiye olmuş/feshedilmiş bir işletme olarak kabul edilmektedir. Bize göre bir şirketin tasfiye olması ile ortağına devrolmak suretiyle feshedilmesi arasında fark yoktur. Her iki şekilde de söz konusu iştirake ait aktife kayıtlı bedelin karşılığı oluşmayacaksa, bu bedel zarar yazılabilmelidir. Vergi İdaresinin iştirakin tasfiyeye girmesi ve tasfiye sonucunda ortaklara ödenecek herhangi bir pay bulunmaması halinde (tasfiye edilen iştirak özkaynaklarını kaybetmiş bir kurum ise) sonucunda iştirak bedelinin zarar yazılıp yazılmayacağı hususunda farklı özelgeleri bulunmaktadır.

*“Hisse senetlerinin alış bedeli ile değerlendirilmesi zorunlu olduğundan hisse senetlerine sahip olunan şirketlerin tasfiyeye girmiş veya iflası açılmış olmakla beraber **tasfiye sonuçlanmamış veya iflas kapanmamış** olması halinde ortaklık ilişkisi devam ettiğinden ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin itibari değerinde meydana gelecek azalmaların kurum kazancının tespitinde dikkate alınması mümkün değildir. Aksi halde hisse senetlerinin satışı veya iştirak edilen şirketin iflas etmesi veya tasfiyesinin sonuçlanması halinde doğması muhtemel bir zararın gerçekleşmeden gider yazılmasına imkan tanınmış olacaktır. Bu hüküm ve açıklamalara göre iştirakçisi olduğunuz şirketin **tasfiyesinin sonuçlanması** nedeniyle **iştirak hisselerinin herhangi bir değerinin kalmaması** halinde ve bu durumun tarafınızdan belgelendirilmesi kaydıyla envanterden düşmeniz ve **kazancınızın tespitinde gider olarak dikkate almanız olanaklı bulunmaktadır. Ancak Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 14. maddesinde ve Gelir Vergisi Kanunu’nun ticari kazancın tespiti için gider olarak indirim konusu yapılabilecek harcamaların gider kalemlerinin 40. maddesinde tadadi olarak sayıldığı giderler ayrıca belirtilen hususlara ilişkin olmak üzere Gelir Vergisi Kanunu’nun 40/1 bendiyle ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin indirim konusu yapılabilmesine olanak sağlanmış olup iştirak ettiğiniz şirketin tasfiyesinin sonuçlanmasını takiben kazancınızın tespitinde indirim konusu yapılan iştirak hisselerinin değeri dışında oluşan zararınızın gider kayıtlarına intikali mümkün olmadığı gibi söz konusu zararın mali bilançonuzda meydana gelmemesi nedeniyle Kurumlar Vergisi Kanunu’nun mükerrer 14. maddesi kapsamında değerlendirilmesi de olanaklı değildir.” 4***

*“5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 13. maddesinde kurumlar vergisinin, 1. maddesinde yazılı mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu’nun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm uyarınca tespit edilecek kurum kazancından Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 14. maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu’nun 40. maddesinde yer alan giderler indirilecektir. Diğer taraftan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 40. maddesinde safi kazancın tespit edilmesinde indirilecek giderler sayılmış olup, aynı maddenin 1. bendinde ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin safi kazancın tespitinde gider olarak indirilebileceği belirtilmiştir. Öte yandan, Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 8. maddesinin 1. bendi ile kurumların tam mükellefiyete tabi başka bir kurum sermayesine iştiraki neticesinde elde ettiği iştirak kazançlarının kurumlar vergisinden istisna tutulacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, aynı maddenin son fıkrasında “Kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin ödemelerin kurum kazancından gider olarak indirilmesi kabul edilmez” hükmü yer almaktadır. Bu hükümlere göre, **şirket aktifinde kayıtlı iştirak hisselerinin (Tasfiye Halinde ... Tesisat San. Ve Tic. A.Ş.’nin tasfiyesinin tamamlanması sonucu), aktifte kayıtlı iştirak***

---

4 B.07.1.GİB.4.34.16.01/KVK-14-7026 sayılı, 14.04.2006 tarihli İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen mukteza. <http://www.ivdb.gov.tr/Mukteza/2006/kurumlarvergisi2006/7281.htm> (Erişim: 02.10.2006) Güray Öğredik, “Kurumların Tasfiyesi Sonuçlanan veya İflası Kapanan (Hukuken Ortadan Kalkan) İştiraklerindeki Ortaklık Payları ve Alacaklarının Ticari Kazançlarının Tespitinde İndirim Olarak Yeri”, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Mart 2007

hisselerinin kayıtlı değerinin ve enflasyon düzeltme farklarının şirket kayıtlarında gider unsuru olarak dikkate alınması mümkün değildir." 5

“İştirak edilen şirketin tasfiyesinin sonuçlanması nedeniyle hisse senetlerinin herhangi bir değerinin kalmaması ve bu durum belgelendiği takdirde söz konusu zararın şirketinizin kayıtlarında gider olarak gösterilmesi mümkün bulunmaktadır." 6

“İlgide kayıtlı dilekçenizde, kurumunuzun iştiraki olan şirketin tasfiyeye girdiğini, tasfiyeye giriş tarihi itibarıyla sermayesinin üstünde bir zarara sahip bulunduğunu, söz konusu zararın iştiraktan herhangi bir kar payı elde edilememesine yol açarken, tasfiye nedeniyle ortaklık payının geri alınmasının da imkansız hale geldiğini, bununda şirketiniz bakımından bir zarar unsuru oluşturduğunu belirterek, iştirakin zararı nedeniyle geri alınamayacak olan sermaye payının kurum kazancınızın tespitinde gider olarak dikkate alınıp, alınmayacağını sormaktasınız.

Bilindiği gibi, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13.maddesi gereğince kurumlar vergisi bu Kanununun 1.maddesinde yazılı mükelleflerin bir hesap dönemi içerisinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanmaktadır. Safi kurum kazancı ise Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanarak tespit edilmektedir. Buna göre kurum kazancı, Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 14. ve 15.maddeleri göz önünde bulundurularak Gelir Vergisi Kanunu'nun 38.maddesinde öngörülen bilanço esasında ticari kazancın tespitine ilişkin hükümleri uyarınca belirlenmektedir.

Öte yandan aynı Kanunun, (3946 sayılı Kanunun 30.maddesiyle değişen ve 1.1.1999 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren) “istisnalar başlıklı 8.maddesinin 1.bendinde;

1- Kurumların, tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar; (Yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları hariç)” kurumlar vergisinden müstesnadır, hükmü yer almış olup, aynı Kanun maddesinin son paragrafında; “Kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin ödemelerin kurum kazancından gider olarak indirilmesi kabul edilmez” denilmiştir.

2- Bu itibarla Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8.maddesinin söz konusu hükmü, kurumlar vergisinden müstesna tutulan iştirak kazançlarına ilişkin olarak yapılan giderlerin, kurumun vergiye tabi diğer kazanç tutarının tespitinde kurum kazancını azaltıcı veya kurum zararlı ise bu zararı artırıcı bir unsur olarak indirim konusu yapılmayacağını ifade etmektedir.

*Diğer taraftan, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 14.maddesi ile kurum zararının kendi içinde karşılanmasına imkan tanınmış olup, **iştirak edilen kurumda meydana gelen zararın iştirakçi kuruma intikal ettirilmesine yasal imkan bulunmamaktadır.***

---

5 B.07.1.GİB.4.34.16.01/KVK-14 sayılı, 09.11.2005 tarihli İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı maktezası.

<http://www.ivdb.gov.tr/Mukteza/2005/kurumlarvergisi2005/3969.htm> (Erişim: 02.10.2006) Güray Öğredik, “Kurumların Tasfiyesi Sonuçlanan veya İflası Kapanan (Hukuken Ortadan Kalkan) İştiraklerindeki Ortaklık Payları ve Alacaklarının Ticari Kazançlarının Tespitinde İndirim Olarak Yeri”, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Mart 2007

6 YILDIRIM, Ali Haydar ve KOLOTOĞLU, Olcay; “Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluşu – Tasfiyesi Birleşmesi Devri Nevi Değişikliği Bölünme ve Hisse Değişimi”, 2. Baskı, Yaklaşım Yayınları, Kasım 2006, Sayfa: 90 Güray Öğredik, “Kurumların Tasfiyesi Sonuçlanan veya İflası Kapanan (Hukuken Ortadan Kalkan) İştiraklerindeki Ortaklık Payları ve Alacaklarının Ticari Kazançlarının Tespitinde İndirim Olarak Yeri”, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Mart 2007

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 279.maddesi uyarınca hisse senetlerinin alış bedeli ile değerlendirilmesi zorunlu olduğundan, ve iştirakiniz olan şirket tasfiyeye girmiş olmakla beraber tasfiye sonuçlanıncaya kadar ortaklık ilişkisi aynen devam ettiğinden, ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin itibari değerlerinde meydana gelecek azalmaların kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaması gerekir.

Ancak iştirak edilen şirketin tasfiyesinin sonuçlanması nedeniyle hisse senetlerinin herhangi bir değerinin kalmaması durumunda ve bu durum belgelendiği takdirde söz konusu zararın şirketinizin kayıtlarında gider olarak gösterilmesi mümkün bulunmaktadır.”⁷

“Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8. maddesinde kazancın tespitinde indirilecek giderler sayılmış olup Vergi Usul Kanunu'nun Üçüncü Kitabında “Değerleme” hükümlerine yer verilmiştir.

Anılan maddelerde iştirak hisselerinin, iştirakin tasfiyesi sonucu değerinin kalmaması nedeniyle doğan zararın kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu itibarla, gerek şirketinizin iştirakinin tasfiyesi nedeniyle doğan zararın gerekse bu iştirake ilişkin enflasyon düzeltilmesi farkının kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün değildir.”⁸

“193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8. maddelerinde kurum kazancından indirilecek giderler; 10. maddesinde ise diğer indirimler sayılmıştır. Anılan maddelerde dilekçenizde bahsi geçen iştirakin tasfiyesinden doğan zararın indirilebileceğine dair bir husus bulunmamaktadır.

Bu nedenle, şirketiniz kayıtlarında yer alan iştirakinizin tasfiyesinden doğan zararın gider yazılması mümkün bulunmamaktadır.”⁹

Danıştay tarafından bir kararda ise aşağıda hükme varılmıştır:

“Dava konusu olayda davacı şirketin hissedarı bulunduğu ... A.Ş.'nin sermayesinin üçte ikisinden fazlasını yitirmesi üzerine Türk Ticaret Kanunu'nun 324. maddesi uyarınca sermayenin tamamlanması yoluna gidilmiş ve davacı şirket de kendi hissesi oranında iştirak etmiş, ancak ... A.Ş.'nin ... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin ... sayılı kararıyla tasfiyesine karar verilmiş ve bu karar 31.12.1999 tarihli Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanarak, şirket Ticaret Sicilinden terkin edilmiştir. **İştirak edilen şirketin hukuken ortadan kalması sonucu davacı şirketin iştirakler hesabında hisse senetlerinin maliyet bedeli ve iştirak edilen şirketin sermayesinin tamamlanması için ödenen tutar kadar bir zarar oluşmuş, diğer bir ifade ile şirket aktifine kayıtlı bu hisselerin değerlerini kaybetmeleri sonucu şirket özsermayesi bu oranda azalmıştır. Bunun zarar olarak nitelendirilmesi mevzuatımızdaki hükümlere uygundur. Nitekim Kanun'un 38. maddesi de bu yoruma imkan vermektedir. Davacı şirketin bu gideri ticari girişiminin zararları sonuçlanmasından kaynaklanmış olup,**

⁷ İVDB'nin B.07.4.DEF.0.34.11/KVK-14 sayılı özelgesi. <http://www.ivdb.gov.tr/Mukteza/KV/ornek95.htm>
Erişim: 0708.2012

⁸ İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı'nın, 09.06.2011 tarih ve 4.35.16.01-176300-225 sayılı Özelgesi. Memet MAÇ, YMM, “İştirak Edilen Şirketin Tasfiyesi Sonucu Oluşan Zararın Vergi Matrahına Etkisi”, <http://www.ozdogrular.com/content/view/19293/>
Erişim: 07.08.2012

⁹ GİB'nin, 24.04.2008 tarih ve B.07.1.GİB.0.03.49/4913-216 sayılı Özelgesi. Mehmet Maç, a.g.m.

bu giderin işletme ile ilgisinin olmadığı, Ticaret Kanunu'na aykırı nitelik taşıdığını söylemek mümkün değildir.”¹⁰

Görüldüğü üzere, Vergi İdaresinin geçmiş yıllarda, sermayesini yitirmiş ve dolayısıyla tasfiye payı geri alınamamış bir iştirakin aktifte kayıtlı bedelinin zarar yazılabileceği yönünde görüşleri varken, son yıllardaki görüşleri bunun aksi yönde olmuştur. Oysa yasal mevzuat hiç değişmemiştir. Danıştay ise bize göre konu hakkında çok isabetli bir karar vermiştir.

6. SONUÇ:

Bize göre bir şirketin tasfiye olması ile ortağına devrolmak suretiyle feshedilmesi arasında fark yoktur. Her iki şekilde de söz konusu iştirake ait aktifte kayıtlı bedelin karşılığı oluşmayacaksa (aktifte kayıtlı bedel devrolan şirketin devir gelecek özsermayesinden fazla ise), bu bedel zarar yazılabilmelidir. Bu finansal yatırım kaynaklanan bir zarardır; dolayısıyla ticari faaliyetler alakalıdır. Söz konusu iştirak özkaynaklarını yitirmemiş fakat mahsup edilebilir geçmiş yıllar mali zararları olan bir kurum olsaydı, KVK gereği devralan şirket devrolan şirketin devir tarihindeki özkaynak tutarı kadar bu geçmiş yıllar mali zararlarını kullanabilecekti. Bu kısıtlamayı anlıyoruz; çünkü kârlı kurumlar zararlı iştirakleri bünyesine alarak vergiye tabi kazançlarını azaltmak isteyebilirler. Ancak, bu kısıtlama ile söz konusu finansal yatırımını karşılığının alınamaması bizce ayrı değerlendirilmesi gereken konulardır. Tebliğ söz konusu zararı zarar yazdırmayarak geçici bir hesapta izlenebileceğini belirtmektedir. Aynı şekilde yeterli sermaye artışı yapılmaması halinde oluşacak gelir inde geçici bir hesapta izlenebileceği ve vergiye tabi kazançla ilişkilendirilmemesi gerektiği açıklanmıştır. Bu görüşe katılmıyoruz. Burada oluşacak bir zarar vardır ve bunu geçici bir hesapta izlemek en başta muhasebe ilkelerine aykırıdır. Burada işletme finansal bir yatırımdan ticari zarar elde etmiştir. Diğer şekilde ise, yani devir sonrası özvarlık fazlası olması halinde yapılan yatırımdan kazanç elde edildiği kabul edilmeli ve bu kazanç (özvarlık fazlası) sermayeye eklenmiyorsa GVK Madde 38 kapsamında ticari kazançta dahil edilmelidir kanaatindeyiz. İştiraki devralmak suretiyle sonlandırmakla iştirakin tasfiye sonunda sonlanması arasında bizce fark yoktur. Vergi İdaresi tasfiye konusunda farklı görüşler vermektedir.

Fiilen bu durumla karşılaşan mükelleflerin devir veya tasfiye operasyonlarına başlamadan önce mali müşavirlerinden görüş almaları ve gerekirse özelge talebinde bulunma ya da ihtirazi kayıtla beyanname verme seçeneklerini mali müşavirleri ile birlikte değerlendirmelidirler.

GÜRAY ÖĞREDİK
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
MAZARS/DENGE
Vergi Departmanı, Kıdemli Müdür

---

¹⁰ Dn. 4. D.'nin, 16.10.2001 tarih ve E.2000/2194, K.2001/3835 sayılı Kararı., Mehmet Maç, a.g.m.